

OBILJEŽJA OPASNE STVARI

TRGOVAČKI SUD U SPLITU

Presuda broj: VI-P-616/1997 od 15. ožujka 2000.

Vijeće: sudac mr. sc. Srđan Šimac kao predsjednik vijeća,
Ante Bašić i Marinko Granić, kao suci porotnici

Opasna stvar u obveznopravnom smislu, određuje se prema objektivnom kriteriju s obzirom na svojstva te stvari, a ne s obzirom na trenutno psihofizičko stanje onih osoba koje ih koriste. Brod kao cjelina nije opasna stvar, ali u određenim okolnostima to može biti, kao i pojedine djelatnosti koje se obavljaju na brodu, ovisno o okolnostima u kojima se obavljaju.

Rad na visokim mokrim i potpuno okomitim ljestvama (bez kuta nagiba), predstavlja bez obzira na stupanj pozornosti upotrijebljen pri radu (penjanju ili spuštanju), mogućnost pokliznuća odnosno ugrožavanja zdravlja i života osobe koja taj posao obavlja. Korištenje ovakvih ljestvi u opisanim uvjetima opasno je za život i zdravlje korisnika, pa stoga one udovoljavaju svim obilježjima opasne stvari.

Tužitelj je bio ukrcan na tuženikov brod *Doli* u svojstvu kormilara. Za vrijeme rada dana 8. ožujka 1996., doživio je nezgodu na način da je prilikom silaženja niz stepenice u brodsko skladište, pao i pri tome zadobio vrlo teške i po život opasne tjelesne ozljede (udarac u glavu s potresom i ozljedom mozga, prijelomom baze lubanje, višekomadni i komplicirani prijelom petne kosti, prijelom jednog rebra, ozljedu ramenih kostiju, te druge udarce po tijelu s ogrebotinama i krvnim podljevljima). Podnio je tužbu kojom potražuje isplatu naknade materijalne i nematerijalne štete koju je ozljeđivanjem pretrpio.

U odgovoru na tužbu, tuženik je prigovorio stvarnoj i mjesnoj nadležnosti Trgovačkog suda u Splitu, a osporio je i osnovanost tužbenog zahtjeva. Tuženik tvrdi da je tužitelju tjelesna ozljeda opisana u tužbi, nastala njegovom krivnjom, budući da je sam sebe uporabom alkohola doveo u stanje smanjene pažljivosti. Tuženik je predložio sudu da odbije tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Tužitelj je podneskom osporio tuženikove navode iz njegovog odgovora na tužbu.

Sud je u tijeku postupka izveo dokaz pregledom cjelokupne dokumentacije priložene u spisu, zatim dokaz saslušanjem tužitelja kao stranke, te saslušanje svjedoka, potom dokaz medicinskim vještačenjem po sudskim vještacima liječniku specijalisti ortopedu dr. I. A., neurologu dr. P. R. i neuropsihijatru dr. I. U., te dokaz vještačenjem po sudskom vještaku pomorske struke C. d.o.o. Split.

Sud je odlučio da je tužbeni zahtjev djelomično osnovan.

Među strankama nije prijeporno da se tužitelj kao član posade tuženikovog broda *Doli*, ozlijedio prilikom pada sa stepenica koje vode u, odnosno iz, jedinog brodskog skladišta. Međutim, među strankama je prijeporno tko je odgovoran za štetu nastalu na tužiteljevoj strani, a posebno je prijeporno je li tužitelj osobno odgovoran za tu štetu eventualnim dovođenjem sebe u alkoholizirano stanje.

Prije svega sud je raspravio i odlučio o tuženikovim prigovorima stvarne i mjesne nenadležnosti Trgovačkog suda u Splitu za suđenje u ovom sporu. Ocijenio je da o ovom pitanju zapravo nema dvojbi ni na tuženikovo strani, ali je kod formalnog zadržavanja tih prigovora i u vrijeme zaključenja raspravljanja, sud bio dužan o njima raspraviti i odlučiti.

Člankom 161. st. 4. Pomorskog zakonika (Narodne novine broj 17/94, 74/94 i 43/96, nastavno: PZ), propisano je da su za suđenje u međusobnim sporovima između članova posade broda i broдача, kao i u međusobnim sporovima između zapovjednika broda i broдача stvarno nadležni trgovački sudovi nadležni za pomorske sporove. Sud je zaključio da je jasno da se i u konkretnom slučaju radi o sporu između tužitelja kao člana posade broda i tuženika kao broдача, pa je zbog toga za suđenje u ovom sporu stvarno i mjesno nadležan Trgovački sud u Splitu, a time je neosnovan istaknuti prigovor stvarne i mjesne nenadležnosti toga suda.

Prije opredjeljenja za odgovornost koju u konkretnom slučaju treba primijeniti, odnosno prije odlučivanja tko je odgovoran za nastanak predmetne štete, sud je detaljno opisao odredbe materijalnog prava koje govore o odštetnoj odgovornosti zbog tjelesne ozljede člana posade, te trenutke koji su prethodili tužiteljevoj ozljedi, a koji su relevantni za odlučivanje u ovom predmetu.

Člankom 161. st. 1. PZ, propisano je da za štetu nastalu zbog tjelesne ozljede člana posade broda odgovara broдар ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje. Dakle, broдар mora dokazati da nije kriv za smrt ili tjelesnu ozljedu člana posade broda. Ovdje se radi se o odgovornosti na temelju pretpostavljene krivnje (subjektivna odgovornost).

Člankom 161. st. 2. PZ, propisano je da broдар za štetu iz stavka 1. ovog članka nastalu od opasne stvari ili opasne djelatnosti odgovara prema općim propisima o odgovornosti za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti. U ovom slučaju radi se o odgovornosti bez obzira na krivnju (objektivnoj odgovornosti). Iz spomenute odredbe PZ, izravno proizlazi da brod kao cjelina nije opasna stvar, ali u određenim okolnostima to može biti, kao i pojedine djelatnosti koje se obavljaju na brodu.

Člankom 161. st. 3. PZ, propisano je da za štetu iz stavka 1. ovog članka, koju član posade broda pretrpi na radu ili u vezi s radom na brodu uslijed nepostojanja uvjeta za siguran rad, broдар odgovara ako ne dokaže da je član posade broda štetu uzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom. Ovaj članak posljedica je specifičnosti pomorske

djelatnosti. Riječ je o strogoj kauzalnoj odgovornosti broдача koji uvijek odgovara, osim ako se ne oslobodi odgovornosti dokazivanjem kvalificirane krivnje (namjerne ili krajnje nepažnje) člana posade broда kao oštećenika. Broдач snosi rizik za izostanak sigurnih uvjeta za rad na broду i onda kada je to posljedica više sile ili radnje treće osobe, kao i obične nepažnje pomorca. Na ovaj način uvodi se pooštrena odgovornost broдача (oštrija od objektivne odgovornosti iz članka 161. st. 1. PZ) i može se primijeniti uz ispunjenje tri uvjeta: 1. ozljeda člana posade mora nastati na radu ili u svezi s radom, 2. šteta mora nastati na broду i 3. šteta mora biti posljedica nepostojanja uvjeta za siguran rad.

U ovom parničnom postupku, temeljem izvedenih dokaza sud je utvrdio da je na dan nezgode tužitelj zajedno s drugim članovima posade palube broда, dobio zadaću pomesti, a zatim oprati morskom vodom broдско skladište, iz kojeg je prethodno iskrcan cement. U skladište je bilo moguće pristupiti kroz otvor na palubi dimenzija oko 70 x 60 cm niz koji su se protezale čelične okomite ljestve zavarene za skladišnu stjenku, dužine od oko 2 m (iskaz svjedoka M.) do 4 m (iskaz tužitelja). Ljestve su sa svojim donjim dijelom završavale na vrhu kosine, koja se spuštala do samog dna skladišta. Visina između vrha ove kosine i dna skladišta iznosila je oko 80 cm (iskaz svjedoka M.). Ljestve nisu imale rukohvate, a ni naslone za leđa. Ulogu rukohvata imale se uske poprečne prečke četverokutnog profila s jednim rubom okrenutim prema gore i bez nazubljenosti (iskaz svjedoka M.).

Prvi dio pranja skladišta bio je završen na način da je bilo izvršeno pometanje, a zatim i pranje cjelokupnog skladišta morskom vodom uz pomoć gumenog crijeva pod zračnim pritiskom. Preostalo je izvući zaostalu vodu iz skladišta pometanjem i ispumpanjem. Prilikom pranja skladišta navlažene su i ljestve koje su vodile u, odnosno iz skladišta, a svjedoci (članovi posade broда *Doli*) ostavljaju mogućnost da je na njima možda zaostalo i malo cementa (svjedok M.). Uslijed ove navlaženosti ljestve su bile skliske (svjedok M.).

Tužitelj je u vrijeme nezgode na sebi imao radno odijelo i gumene radne čizme. Radne rukavice na rukama nije nosio, jer njihovo nošenje pri radu s vodom nije uobičajeno. Tužitelj je pao prilikom spuštanja (tužiteljev iskaz), odnosno prilikom penjanja ljestvama (iskaz svjedoka M.). Tužitelj se ne sjeća s kojeg dijela ljestvi je pao, a nitko od ostalih članova posade broда, u ovom postupku svjedoka, trenutak tužiteljevog pada nije vidio. U svakom slučaju, radilo se o padu s ljestvi, a nije odlučno je li se prije pada tužitelj penjao ili spuštao s ljestvi. Prilikom pada tužitelj je pretrpio teške tjelesne ozljede opisane u tužbi.

Tužitelj nikada ranije nije imao problema sa ovim ljestvama iako se i prije ozljeda više puta njima služio i iako je i ranije, u više navrata plovio na istom broду, kao i na broду istovjetnom broду *Doli*.

Radi otklanjanja svake mogućnosti vezane za eventualnu neispravnost konstrukcije ljestava, te radi davanja stručne ocjene o ovom pitanju, izveden je dokaz vještačenjem po sudskom vještaku pomorske struke C. d.o.o. Split, davanjem usmenog nalaza i mišljenja po njegovom predstavniku N. Z. Prema sudskom vještaku na brodskim ljestvama kraćim od 6 m nisu predviđene posebne mjere zaštite na radu kao što su rukohvati ili nasloni za leđa. Obzirom da je brod *Doli* raspolagao svim potrebnim svjedodžbama o sposobnosti broda za plovidbu, vještak je zaključio da je pravilna konstrukcija predmetnih ljestvi. Vještak je naveo da je tužitelj bio ukrčan na brod u svojstvu kormilara, dakle, osobe kvalificirane za samostalni rad na brodu i za samostalno obavljanje poslova zbog kojih je ukrčan. U svom nalazu i mišljenju sudski vještak prihvaća pretpostavku da su ljestve nakon pranja skladišta od cementa bile klizave, ali i posebno iznosi mišljenje da je tu okolnost trebalo utvrditi prije penjanja, odnosno spuštanja ljestvama, pa ako je bio takav slučaj, trebalo je obratiti posebnu pozornost. Obzirom da je brod u trenutku nastupanja tužiteljeve nezgode bio prazan, pretpostavlja se da je bio zatežan (krma mu je bila nešto više uronjena u more od pramca), što je donekle olakšavalo i penjanje i spuštanje ovim ljestvama. Spuštanje ljestvama je opasnije zbog toga što pri spuštanju osoba koja se spušta ne vidi prečke na koje gazi, ali je penjanje s druge strane zamornije od spuštanja.

Prema navodima iz iskaza svjedoka M., skladište je u vrijeme tužiteljeve nezgode bilo osvijetljeno reflektorima sa brodskeg zapovjedničkog mosta i sa svjetiljkom ("lampionom") okačenom na rub skladišta, tako da se u skladištu dobro vidjelo, ali je vidljivost na mjestu na kojem su se nalazile ljestve bila nešto manja, jer su one nešto uvučene u odnosu na otvor (grotlo) skladišta.

Sud je zaključio da predmetne metalne ljestve i bez obzira na njihovu neuobičajenost i nepogodnost u odnosu na one u izvanbrodskim, odnosno kopnenim uvjetima (fotografija u spisu), ipak predstavljaju uobičajenu izvedbu ljestvi u skladištima brodova trgovačke mornarice ove veličine.

Dugotrajan tužiteljev rad na mnogim brodovima, te višekratan rad na brodu *Doli*, kao i na istovjetnom brodu *Brbora*, upućuje na zaključak o njegovom velikom iskustvu u životu i radu na brodovima, pa tako i u naizgled bezopasnom korištenju brodskeg stubišta, uključujući i ono skladišno. Na to upućuje činjenica što je predmetna ozljeda bila prva tužiteljeva ozljeda na brodu ove vrste. Ova okolnost jasno upućuje na tužiteljevu dugogodišnju osposobljenost za samostalno obavljanje poslova kormilara na brodu, ali ona sama po sebi po mišljenju suda nikako ne pogoršava njegov pravni položaj u ovom sporu, jer su pokliznuće i pad s ljestava, radnje koje mogu zadesiti svakodobno i najiskusnije, najzdravije i najsnažnije pomorce, neovisno o svim primijenjenim mjerama opreza i zaštite na radu.

Sud je utvrdio i zaključio da su predmetne ljestve nedvojbeno konstruirane i ugrađene prema svim pravilima struke i zahtjevima sigurnosti na brodu. Tuženik je

osigurao tužitelju za ove potrebe odgovarajuće osobno sredstvo zaštite na radu - zaštitnu obuću (gumene čizme). Međutim, i pored tužiteljeve osposobljenosti za poslove ove vrste, njegovog dugogodišnjeg iskustva, uobičajene izvedbe ljestvi sukladno pravilima struke, te primjene odgovarajućeg sredstva zaštite na radu, do predmetne nezgode je ipak došlo.

Sud je u presudi iznio stajalište da su prava i obveze, odnosno dužnosti usmjerene ka zajedničkom cilju, a to je osiguranje uvjeta za sigurnu plovidbu, te za život i rad na brodu, podijeljene između broдача i članova posade. Temeljem njihovih pojedinačnih udjela ili propuštanja u ostvarenju spomenutog cilja, procjenjuje se i udio u odgovornosti svakog od njih u eventualnoj šteti koja nastane na brodu, pa tako i onoj koja nastane kao posljedica ozljeđivanja člana posade.

Sud je utvrđivao relevantne činjenice na okolnost u čemu se sastoji tuženikovo propuštanje u konkretnom slučaju ili drugim riječima, u čemu se očituje njegova krivnja za štetu na tužiteljevoj strani? Ili obrnuto, u čemu se to sastoji tužiteljevo propuštanje u konkretnom slučaju?

Tužitelj je pristupio spuštanju ili penjanju predmetnim ljestvama (sud smatra da nije relevantno je li do tužiteljevog pada i ozljeđe došlo pri penjanju ili spuštanju s ljestava) očito na uobičajen način i uz korištenje jedinog za tu svrhu predviđenog osobnog sredstva zaštite na radu, gumenih čizama, koje smanjuju koeficijent trenja na podlozi kojom se u njima hoda, a koje mu je osigurao upravo tuženik.

Predmetne ljestve u redovnoj upotrebi zasigurno upravo zbog svoje izvedbe i načina korištenja ne zahtijevaju posebnu sposobnost, ali svakako zahtijevaju povećanu pozornost, sigurno višu od one koja se uobičajeno zahtjeva pri korištenju (penjanju ili spuštanju) drugim brodskim stubištima ili izvanbrodskim stubištima, pa i onda kada se one koriste od strane iskusnog pomorca. Povećanu pozornost pri njihovom korištenju svakako je potrebno primijeniti kada se ove ljestve i njene prečke namoče vodom prskanjem iz gumenog crijeva, kakav je ovdje bio slučaj. Naime, već sama gazišta (prečke) ovih ljestvi zbog svoje izvedbe, odnosno male površine koju zapravo čini samo jedan rub četverokutnog metalnog profila, predstavljaju slab oslonac za noge, pa i u slučaju kada osoba koja ih koristi ima gumene čizme na nogama. Ovaj oslonac za noge uslijed izloženosti vlazi ili vodi zbog tankog filma kojeg voda stvara, postaje dodatno nesiguran zbog sklizavosti, a posebno u slučaju ako je voda pomiješana sa nekom drugom materijom kao što je to ovdje bio slučaj sa cementom koji je zaostao na ljestvama.

Iz nalaza i mišljenja sudskog vještaka pomorske struke, jasno je da je koeficijent otpora upravo najmanji između gume (gumene čizme) i mokrog čelika, kakav je ovdje upravo bio slučaj. Korištenje ovih mokrih i sklizavih ljestvi, dodatno je otežavalo njihov okomiti položaj, koji predstavlja najnepovoljniji način korištenja ljestvi, te njihova visina, koja sama po sebi predstavlja poteškoću i opasnost.

Dakle, korištenjem predmetnih ljestvi u opisnim uvjetima i pored posebne pozornosti pri spuštanju ili penjanju njima, stvara se svakodobna mogućnost pokliznuća praćenog ozljedom. Opisane okolnosti korištenja ovih ljestvi jasno ukazuju na opasnost po zdravlje i život korisnika, a samim tim i na mogućnost njihovog svrstavanja među opasne stvari.

Sud u presudi ističe da je sudska praksa poodavno prihvatila stajalište da se brod sam po sebi ne može svrstati među opasne stvari, što jasno proizlazi iz odredbe čl. 161. st. 2. PZ. Razlozi su višestruki i objašnjeni su mnogo puta kako u sudskoj praksi tako i u pravnoj teoriji, pa ih sud u ovoj presudi posebno ne obrazlaže. Međutim, kako je u ovoj odluci sud već istaknuo pojedine djelatnosti na brodu ili pojedini rad na brodu, ovisno o okolnostima u kojima se obavljaju, mogu se smatrati opasnim. Isto tako, sudska praksa je prihvatila stajalište da stubište (skale; ljestve; stepenice) obzirom na njihovu konstrukciju, način korištenja i okolnosti u kojima se koriste, mogu predstavljati opasnu stvar (VSRH, Rev-901/91 od 19. rujna 1991.). Stoga rad na visokim mokrim i potpuno okomitim ljestvama (bez kuta nagiba), po uvjerenju suda predstavlja bez obzira na obim pozornosti upotrijebljen pri radu (penjanju ili spuštanju), svakodobnu mogućnost pokliznuća odnosno ugrožavanja zdravlja i života osobe koja taj posao obavlja. Korištenje ovakvih ljestvi u opisanim uvjetima opasno je za život i zdravlje korisnika, pa stoga one udovoljavaju svim karakteristikama opasne stvari.

U konkretnom slučaju po mišljenju suda tuženikovu odgovornost treba procijeniti prema načelu objektivne odgovornosti (bez obzira na krivnju), dakle upravo temeljem čl. 161. st. 2. PZ. Imatelj opasne stvari ili osoba koja se bavi opasnom djelatnošću, može se osloboditi odgovornosti ukoliko je šteta nastala djelovanjem više sile, radnjom oštećenika ili radnjom treće osobe, koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao izbjeći ili otkloniti (čl. 177. st. 1. i 2. ZOO). Imatelj se oslobađa odgovornosti djelomično ako je oštećenik djelomično pridonio nastanku štete (čl. 177. st. 3. ZOO).

Sud je raspravio pitanje postoje li u konkretnom slučaju okolnosti koje isključuju tuženikovu odgovornost za štetu na tužiteljevoj strani, ili okolnosti koje bi upućivale na tužiteljev doprinos nastaloj šteti.

Sud smatra temeljem naprijed izloženog činjeničnog stanja da nije utvrđeno da bi tužitelj na bilo koji način doprinio šteti nastaloj na njegovoj strani, te ne nalazi niti druge razloge koji bi isključili tuženikovu (brodarevu) objektivnu odgovornost za predmetnu štetu (čl. 177. ZOO), pa je tužiteljev tužbeni zahtjev usvojen u pretežitom dijelu.

Sud je u odluci posebno naglasio da i pored višestrukih indicija o određenom stupnju alkoholiziranosti tužitelja u vrijeme nezgode, nitko (ni svjedoci ni dr. U.) nije niti približno mogao potvrditi da se radilo o takvom stupnju alkoholiziranosti, koji bi bio

od utjecaja na njegove psiho-fizičke sposobnosti u vrijeme ozljeđivanja. Konkretno, tužitelj negira da bi bio u alkoholiziranom stanju (“...popio sam jednu bevandu...”). Svjedok M. potvrđuje da je osjetio zadah alkohola iz tužiteljevih usta, ali da obzirom na njegovu ošamućenost zbog udarca, nije bio u stanju ocijeniti u kakvom je stanju zapravo bio tužitelj. Svjedok M. je izjavio da se možda moglo malo osjetiti da je tužitelj konzumirao alkohol, ali da to ne može reći sa sigurnošću, jer je taj miris možda dolazio od drugih članova posade, te posebno da tužitelja dok je s njim plovio, nikada nije vidio u alkoholiziranom stanju.

Svjedokinja dr. M. P. koja je kao dežurna liječnica primila tužitelja u Hitnoj službi u Metkoviću na dan njegovog ozljeđivanja, potvrđuje da je tužitelj zasigurno bio alkoholiziran, ali da bez alkotesta nije moguće pouzdano tvrditi o stupnju njegove alkoholiziranosti. Ovo stoga, što se takav miris može javiti već i nakon jednog popijenog piva, a pored toga, da posljedice potresa mozga, kojeg je pretrpio tužitelj obzirom na istovjetne simptome (smušenost, nemir, agresivnost) često navode na pogrešan zaključak da se radi o čovjeku pod utjecajem alkohola. Svjedokinja je primjerice navela da i pola litre piva može biti potpuno bez utjecaja na psiho-fizičke sposobnosti konzumenta, ako se radi o osobi koja umjereno svakodnevno pije. Sudski vještak dr. U. posebno upitan naveo je da navod “smrdi na alkohol” jednostavno ukazuje samo na nečiji dojam i ne govori o stvarnom stanju pacijenta (tužitelja).

Slijedom navedenog, sud smatra utvrđenim da tuženik do zaključenja raspravljanja i pored svih indicija, nije dokazao (čl. 219. Zakona o parničnom postupku, Narodne novine br. 53/91, 91/92 i 112/99, nastavno: ZPP) da bi tužitelj u trenutku ozljeđivanja bio alkoholiziran u stupnju koji bio umanjio njegove psiho-fizičke sposobnosti u mjeri u kojoj bi ga se moglo smatrati isključivo (čl. 177. st. 2. ZOO) ili djelomično odgovornim za nastanak predmetne štete (čl. 177. st. 3. ZOO).

Radi utvrđivanja visine nematerijalne štete na tužiteljevoj strani sud je izveo dokaz medicinskim vještačenjem. Pod nematerijalnom štetom u konkretnom slučaju podrazumijevaju se fizički bol, duševni bol zbog smanjenja životnih aktivnosti, naruženost i strah (čl. 200. st. 1. ZOO).

Prema nalazu i mišljenju sudskog vještaka liječnika specijaliste ortopeda, tužitelj je pretrpio prijelom pete kao tešku tjelesnu ozljedu te udarce po tijelu kao lake tjelesne ozljede. Pri tome je trpio bolove jakog intenziteta 5 do 6 dana, te srednjeg intenziteta 3 tjedna i još desetak dana na početku rehabilitacije. Bolove blagog intenziteta kontinuiranog trajanja trpio je 4 do 5 mjeseci, a potom slijedećih 7 do 8 mjeseci povremeno i kratkotrajno, tijekom ekstremnih napora, opterećenja i vremenskih promjena. Tužitelju je bila potrebna tuđa nemedicinska njega po otpustu iz bolnice u vremenu od 3 tjedna po 4 sata dnevno. Nakon toga, još mjesec dana po dva sata dnevno, a potom narednih dva mjeseca po 1 sat dnevno. Posljedice ove ozljede kod tužitelja se očituju u teškoćama pri bilo kakvom dužem stajanju, dužem hodanju posebno po ne-

ravnom terenu, kretanju stepenicama, čučanju, klečanju i sličnim aktivnostima. Za sve te radnje tužitelj će trebati ulagati svakodnevno dodatne napore. Poslove kormilara tužitelj ne može obavljati, ali nema zapreke za obavljanje poslova sjedeći. Vještak smatra da navedena umanjena predstavljaju trajno umanjene tužiteljevih općih životnih aktivnosti, odnosno invalidnost od 22 do 24%. Glede naruženja može se u pojedinim razdobljima nakon zamora, očekivati pojava blagog šepanja što se može tretirati kao naruženje blagog stupnja. Sve opisane promjene kod tužitelja su trajne i definitivne, te se ne može očekivati bilo kakvo poboljšanje. Teoretski, moguće je da dođe do pogoršanja njegovog zdravstvenog stanja u smislu pojave jačih bolova, koji bi mu otežavali hodanje.

Sudski vještak liječnik specijalist neuropsihijatar, u svom nalazu i mišljenju naveo je da je tužitelj neposredno nakon ozljeđivanja trpio strah u jakom intenzitetu od oko 6 sati, strah srednjeg intenziteta do 2 mjeseca, te strah blagog intenziteta do 3 mjeseca godišnje računajući od dana nastanka traume, pa do danas. Obzirom na razvoj straha i depresivnosti kod tužitelja, on će i ubuduće trpjeti strahove blagog intenziteta 10 do 12 tjedana godišnje, a oni povremeno mogu doseći i srednji intenzitet. Posljedica tjelesne ozljede kod tužitelja psihomotorna je usporenost, poteškoće u ekspresiji i interpersonalnoj komunikaciji. Vještak je naglasio da nema relevantnih podataka koji bi ukazivali da bi neko ranije oštećenje tužiteljeve glave, odnosno mozga, doprinijelo sadašnjoj njegovoj kliničkoj slici oštećenja mentalnih funkcija.

Sudski vještak neurolog navodi da je tužitelj zadobio višestruke ozljede mozga (kontuzije) te kontuziju lubanje. Prema vještaku nije jasno je li ovaj prijelom lubanje kod tužitelja posljedica predmetne tjelesne ozljede ili je možda riječ o starom prijelomu, koji se dogodio prije ove ozljede. Tužitelj je kao izravnu posljedicu ove ozljede imao smetnje govora, a pretrpio je i psihičke promjene koje se nazivaju posttraumatskim psihosindromom ili psihoorganskim sindromom. Navedene ozljede su teške naravi s ozbiljnim posljedicama. Obzirom na tužiteljevu životnu dob od 52 godine, može se očekivati da će te smetnje kod njega biti trajno prisutne, iako bi se tijekom vremena moglo govoriti o jednom blagom poboljšanju. U tom smislu jasno govori činjenica da su smetnje govora koje je tužitelj ranije imao jako izražene, sada blažeg intenziteta. Tužitelj će imati povremene glavobolje, koje će se javljati kod promjene vremenskih prilika i trajat će jedan do tri dana, a njihova jakost bit će i do srednjeg intenziteta u prosjeku jednom u dva mjeseca. Ove posljedice su kod tužitelja trajne. S neurološke strane gledanja, tužiteljeva invalidnost može se procijeniti na 25%, a ako toj invalidnosti pribrojimo i onu utvrđenu od strane vještaka ortopeda, kod tužitelja se radi o invalidnosti od ukupno 50%. Vještak neurolog ne nalazi relevantne podatke koji bi ukazivali na psihičke posljedice neke ranije tužiteljeve ozljede lubanje. Sama činjenica da je tužitelj do dana predmetne ozljede normalno obavljao svoj posao ukazuje da tužitelj nije imao nekih ozbiljnijih posljedica neke ranije ozljede. Pored nave-

denog, sasvim je moguće i često se događa da osoba zadobije prijelom lubanje, a bez ozljede mozga.

Ocjenjujući nalaz i mišljenje sudskog vještaka liječnika specijaliste ortopeda i neurologa, posebice uzevši u obzir karakter tužiteljevih ozljeda, te jakost i trajanje bolova, od njegovog ozljeđivanja, pa za vrijeme liječenja i rehabilitacije, sud mu je po ovom osnovu odmjerio u cijelosti zatraženi iznos od 30.000,00 kn.

U pogledu zahtjeva za naknadu štete zbog naruženosti, sud je ocjenjujući nalaz i mišljenje sudskog vještaka ortopeda, te posebno činjenicu što se radi o muškarcu starom 52 godine, po ovom osnovu ocijenio primjernim naknadu u iznosu od 10.000,00 kn. U preostalom dijelu više zatraženom, tužbeni zahtjev je odbijen za 5.000,00 kn.

Iz nalaza i mišljenja sudskog vještaka ortopeda, razvidna su tužiteljeva ograničenja u svakodnevnom životu, koja svaku uobičajenu ljudsku aktivnost izuzev sjedenja čine problematičnom, a zbog potrebe za ulaganjem pojačanih napora. Ova ograničenja isključila su mogućnost daljnjeg obavljanja tužiteljevog zanimanja na brodu (gubitak zanimanja). Nadalje, sud je ovdje posebno uzeo u obzir trajne psihičke promjene koje su nastupile kod tužitelja, zatim trajni strah, smetnje u govoru koje još uvijek nisu otklonjene, potom trajne glavobolje koje će tužitelj i u budućnosti trpjeti, te konačno, i znatnu pedesetpostotnu ukupnu invalidnost. Ocjenjujući sve ove okolnosti, sud je s osnova naknade štete zbog duševnih boli zbog umanjenja životnih aktivnosti tužitelju odmjerio u cijelosti zatraženi iznos od 200.000,00 kn.

Uzimajući u obzir nalaz i mišljenje sudskog vještaka neuropsihijatra, a posebice jakost i trajanje straha, sud je po ovom osnovu tužitelju kao primjeren odmjerio u cijelosti zatraženi iznos od 15.000,00 kn. Dakle, s osnova naknade nematerijalne štete, sud je tužitelju sveukupno kao primjeren odmjerio iznos od 255.000,00 kn.

Odluka o nematerijalnoj šteti donesena je na temelju čl. 200. ZOO. Kada je riječ o nematerijalnoj šteti, sud je istaknuo, a to je neprijeporno među strankama, da u odnosu na tužitelja kao pomorca u radnom odnosu kod tuženika na neodređeno vrijeme, u vrijeme ozljeđivanja nije važio Nacionalni kolektivni ugovor za hrvatske pomorce, pa su izostala i tužiteljeva prava na posebnu naknadu iz tog ugovora s osnova stupnja njegove invalidnosti. Međutim, prava koja tužitelj nema prema kolektivnom ugovoru, zamijenjena su njegovim pravom kojeg ima i kojeg je ostvario temeljem Police kombiniranog kolektivnog osiguranja, izdane od Croatia osiguranja d.d. Zagreb, dana 28. veljače 1996. Temeljem ove police, tužitelju je u dva navrata isplaćena naknada u ukupnom iznosu od 66.000,00 kn, što je neprijeporno među strankama. Ovom policom bili su osigurani svi tuženikovi zaposlenici u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, a od posljedica nesretnog slučaja na radu – smrti ili trajnog invaliditeta. Kao ugovaratelj osiguranja, a time platiša premije, u ovoj polici naznačen je tuženik.

Na okolnost postojanja materijalne štete i utvrđivanja njezine visine sud je izveo dokaz vještačenjem.

Sudski vještak ortoped je procijenio vrijeme kroz koje je tužitelju nakon ozljeđivanja bila potrebna tuđa njega i pomoć u ukupnom trajanju od 204 sata. Vještak je mislio na pomoć tužiteljeve rodbine ili prijatelja, a ne i na stručnu medicinsku pomoć. I kod pomoći pružene od strane članova obitelji, oštećenik ima pravo na odgovarajuću naknadu. Ovi troškovi utvrđuju se prema nominalnom iznosu tih troškova u vremenu u kojem su nastali, pa stoga i zakonska zatezna kamata na utvrđeni iznos ovih troškova teče od dana kada su ti troškovi nastali. Kako su stranke na ročištu od 15. ožujka 2000., učinile neprijepornom cijenu jednog sata kućne njege u iznosu od 11,00 kn, te kako je tužitelj zatražio ovu naknadu u jednom jedinstvenom iznosu i sa kamatom od dana presuđena, to je takav tužbeni zahtjev usvojen u cijelosti, u iznosu od 2.000,00 kn.

Tužitelj je zatražio i izgublenu zaradu u vidu izgubljene plaće i deviznog dodatka, sve isključivo u odnosu na 1996. godinu, odnosno za 10 mjeseci te godine. Tužitelj je temeljem platnih podataka od strane tuženika priloženih u spisu, po ovom osnovu konačno zatražio ukupni iznos od 2.786,00 kn na ime razlike u ostvarenim primanjima između njega i dvojice usporednih tuženikovih zaposlenika-kormilara, te 2.018,75 USD na ime neostvarenog deviznog dodatka, kojeg su u tom periodu ostvarili usporedni kormilari.

Glede iznosa izgubljene zarade u 12 mjeseci 1996. godine, sud je utvrdio da je kroz to vrijeme tužitelj ostvario primanja u ukupnom iznosu od 42.148,04, dok su dvojica usporednih kormilara ostvarila plaću u ukupnom iznosu od 89.869,13 kn ili prosječno 44.934,57 kn ($89.869,13 : 2$). Ako se od tog iznosa odbiju ukupna tužiteljeva primanja ($44.934,57 - 42.148,04$) dobije se iznos od 2.786,53 kn kao razlika, odnosno kao iznos izgubljene zarade. Kako je tužitelj po ovom osnovu zatražio iznos od 2.786,00 kn, to je njegov tužbeni zahtjev u ovom dijelu usvojen u cijelosti, zajedno s manje zatraženim zakonskim zateznim kamatama na taj ukupni iznos od 1. siječnja 1997. do isplate (čl. 277. st. 1. u vezi s čl. 262. st. 2. ZOO).

Slijedom navedenog, tužiteljev tužbeni zahtjev je u ovom dijelu usvojen u cijelosti u iznosu od 2.018,75 USD, koji iznos (je tužitelj izgubio) bi tužitelj kao i usporedni kormilari, doista u ovom vremenu i ostvario da nije došlo do njegove tjelesne ozljede. I ovaj iznos je tužitelju prema traženju dosuđen u jednom jedinstvenom iznosu, zajedno sa manjim valutnim kamatama, točnije od 1. siječnja 1997. do isplate (čl. 277. st. 1. u vezi s čl. 262. st. 2. ZOO). Odluka o materijalnoj šteti donesena je temeljem čl. 189. st. 1. ZOO.

Obzirom na tužiteljev konačni tužbeni zahtjev u ukupnom iznosu od oko 286.130,00 kn, te obzirom na odbijeni dio tužbenog zahtjeva od 71.000,00 kn, tužitelj je konačno uspio u sporu sa 75%, pa mu je sukladno tom uspjehu u sporu konačno i

utvrđen parnični trošak u iznosu od 42.088,75 kn (53.985,00 kn x 75% = 40.488,75 kn + 1.600,00 kn; trošak vještačenja ovdje u iznosu od 1.600,00 kn, dosuđuje se bez obzira na uspjeh u sporu). Obzirom na tuženikov uspjeh u sporu od 25%, konačno mu je utvrđen parnični trošak od 1.740,10 kn. Stavljanjem parničnog troška stranaka u prijeboj, tužitelju je konačno dosuđen trošak u iznosu od 40.348,65 (42.088,75 – 1.740,10), temeljem čl. 154. st. 2. ZPP.

Mr. sc. Vesna Skorupan, asistent
Jadranski zavod HAZU

Summary:

CHARACTERISTICS OF A DANGEROUS MATERIAL

A dangerous material in legal terms is defined according to an objective criterion with regard to characteristics of the concerned material, and not with regard to the current psychophysical condition of the person using it. A ship as a whole is not a dangerous material, but in certain circumstances it may be regarded as such, and certain activities performed on board a ship may be considered dangerous too, depending on the circumstances in which these are performed.

The work on high, wet and totally vertical ladders (without an inclination angle), poses a risk of slipping or threat to health or life of the person performing such work, regardless of the degree of care exercised during the work (climbing or descending). Use of such ladders in the circumstances as described above is dangerous to health and life of the user, therefore they have all the characteristics of a dangerous material.